

Квасницкая Р. С.

Хмельницкий национальный университет

ЭЛЕМЕНТЫ СИСТЕМНОГО ПРОЦЕССА ОЦЕНКИ СПОСОБНОСТЕЙ ПЕРСОНАЛА ПРИ ФОРМИРОВАНИИ И ИСПОЛЬЗОВАНИИ ИНВЕСТИЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА

Резюме

Статья посвящена исследованию вопроса оценки степени профессионального соответствия работников институтов финансового рынка, осуществляющих деятельность по формированию и реализации инвестиционных возможностей, средств мобилизации инвестиционных ресурсов и их трансформации в инвестиции. Конкретизированы функционально-обеспечивающие элементы системного процесса оценки способностей персонала. Уточнены элементы процедуры оценки способностей работников выполнять работу по эффективному формированию и использованию инвестиционного потенциала.

Ключевые слова: инвестиционный потенциал, способности персонала, концепция процесса оценивания способностей, процедура оценивания способностей.

Kvasnitska R. S.

Khmelnitsky National University

ELEMENTS OF SYSTEM PROCESS OF EVALUATION ABILITIES OF PERSONNEL IN THE FORMATION AND USE OF INVESTMENT POTENTIAL

Summary

The article explores the essence of evaluation of the degree of professional conformity of employees of institutes of financial market, that operate on the creation and implementation of investment possibility, means of mobilizing investment resources and their transformation into investments. Functional elements of system process of evaluation abilities of personnel are concretized. Elements of procedures evaluation abilities of workers to perform work for effective formation and use of investment potential are specified.

Key words: investment potential, capabilities of personnel, concept process of evaluation abilities, procedure of evaluation abilities.

УДК 658:336.2

Кміть В. М.

Дмитрів Л. Б.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ГАРМОНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ФІСКАЛЬНИХ СТИМУЛІВ ІЗ ПРАВИЛАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Досліджено складові компоненти процесу інтернаціоналізації та глобалізації у світовому господарстві, доведено необхідність структурних процесів реформування та гармонізації системи фіскальних стимулів із правилами Європейського Союзу як індикатора фіскальної інтеграції в спільноту. Запропоновано пакет фіскальних інструментів підтримки господарської діяльності у країнах Центрально-Східної Європи. Обґрунтовано, що, незважаючи на позитивні зміни в господарській і виробничій сферах з прийняттям Податкового кодексу України, фіскальні інструменти справляють незначний ефект порівняно з тими, які застосовуються в країнах ЄС.

Ключові слова: державна допомога, фіскальні інструменти, податкові пільги, зона вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Постановка проблеми. У статті порушено питання доцільності гармонізації вітчизняної системи фіскальної підтримки підприємництва відповідно до норм та правил *aquicomunitaire* ЄС. Важливість цього завдання відчутно зростає в активізації європейського вектору інтеграції України. Це зумовлено тим, що країни ЄС розбудували досить широкі системи фіскальної підтримки бізнесу за ради всебічної підтримки своїх підприємств. Це формує різні умови для ведення бізнесу українськими й європейськими підприємствами. При цьому реформування вітчизняної системи фіскальних інструментів підприємництва розглядається не як створення переваг, а як вирівнювання умов для ведення бізнесу вітчизняними підприємствами на майбутньому спільному європейському ринку. Розгля-

нуто причини низької ефективності вітчизняної системи фіскальних інструментів підтримки підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Увага вітчизняної та зарубіжної економічної думки щодо проблем гармонізації системи фіскальних стимулів проявлялася як в теоретичному, так і практичному аспектах, яким присвячена значна кількість наукових робіт. Серед зарубіжних авторів слід відзначити внесок М. Фрідмана, А. Лаффера, М. Бернса, Г. Стайна, М. Алле. Цій тематиці приділяють значну увагу такі відомі українські вчені, як Т. Єфименко, М. Кармаліта, І. Луніна, О. Молдован, Н. Новицька, М. Опарін, Д. Серебрянський, А. Соколовська, Л. Тарангул, І. Трубін та інші [1–5]. Всі науковці внесли значний вклад у дослідження різних аспектів як вітчизня-

ної, так і європейської систем державної, зокрема фіскальної підтримки підприємництва.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На основі викладеного можна сформулювати проблему, яка полягає у дослідженні структурних процесів реформування фіскальної сфери в області гармонізації системи фіскальних стимулів з правилами ЄС і пошуку найбільш ефективних шляхів підвищення ефективності вітчизняної системи фіскальних інструментів підтримки підприємництва.

Метою статті є дослідження потенціалу фіскальних інструментів підтримки підприємництва в рамках системи державної допомоги ЄС та обґрунтування доцільності імплементації їх до вітчизняного законодавства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Створена зона вільної торгівлі (далі – ЗВТ) між Україною та ЄС матиме для України не лише вигоди, а й сформує значні ризики для макроекономічної стабільності. Суттєва різниця між Україною та країнами ЄС у рівнях розвитку інституційного середовища для ведення господарської діяльності, в доступності й вартості боргових ресурсів, а також в розвинутості систем державної підтримки створюють значний розрив між конкурентоспроможністю європейських і вітчизняних підприємств. Названі відмінності приведуть до того, що в умовах єдиного економічного простору українські виробники автоматично опиняться в гірших початкових умовах, ніж їхні прямі конкуренти. За такої ситуації виникає загроза втрати позицій не лише на зовнішніх, але й на внутрішніх ринках.

Для мінімізації такої загрози, наслідки актуалізації якої можуть бути вкрай негативними для держави, створення ЗВТ з ЄС має супроводжуватися проведенням внутрішніх економічних реформ в Україні, спрямованих на посилення конкурентоспроможності вітчизняного бізнесу. Зрозуміло, що розбудова сприятливого інституційного середовища для підприємництва як забезпечення доступності «довгих» та дешевих боргових ресурсів потребує значного часу, тоді як ситуація вимагає оперативних рішень.

Потенційно одним із найбільш ефективних напрямів реалізації політики підтримки українських підприємств може стати запровадження потужних і дієвих фіскальних інструментів сприяння їхній виробничій, інвестиційній та інноваційній діяльності, що дасть змогу вітчизняним виробникам вийти на новий рівень технологічного розвитку та конкурувати з європейськими компаніями. Водночас, будучи членом Світової організації торгівлі (далі – СОТ), а також задекларувавши бажання стати асоційованим членом ЄС, Україна має жорсткі обмеження щодо подальшого розширення переліку й масштабу застосування фіскальних інструментів підтримки вітчизняних підприємств. Будь-які нові кроки в цій сфері мають відповідати вимогам, стандартам та принципам системи державної допомоги, схваленим в ЄС, та не суперечити правилам СОТ. Це актуалізує необхідність гармонізації вітчизняної системи фіскальної підтримки підприємництва відповідно до *aquicomunitaire* ЄС.

Впровадження європейської моделі дасть Україні широкий перелік фіскальних інструментів для підтримки національного виробника, усуне перманентні суперечності та звинувачення України з боку країн – членів СОТ у порушенні ринкових принципів конкуренції та поглибить інтеграцію до ЄС.

Українська система фіскальної підтримки підприємництва з часів відновлення незалежності мала кілька етапів кардинальних змін і перетворень. Постійно змінювалися об'єкти такої підтримки, її обсяг, інструменти, механізми адміністрування. Відсутність стабільності державної політики в цій сфері призвела до зниження ефективності фіскальних інструментів, девальвації їх стимулювального потенціалу і, як наслідок, непродуктивного витрачання бюджетних коштів.

З прийняттям Податкового кодексу України (далі – ПКУ) комплекс фіскальних інструментів підтримки підприємництва знову був переглянутий. Зауважимо, що нова система видається досить обґрунтованою і відповідає пріоритетним напрямам економічної політики України. Більшість фіскальних інструментів спрямована на реалізацію важливих завдань, до яких належать [6]:

1. Структурна модернізація економіки України шляхом стимулювання розвитку високотехнологічних галузей. Зокрема, комплекс пільг, спрямований на зниження податкового тиску на підприємства таких галузей, як ІТ-індустрія, авіабудування, суднобудування, аграрне машинобудування. За винятком ІТ-індустрії названі галузі наразі перебувають у стадії стагнації, маючи значний потенціал для розвитку, тому держава надала їм максимально сприятливий фіскальний режим.

2. Підтримка малого бізнесу. З метою стимулювання розвитку бізнесу в Україні підприємства, річний обсяг доходів яких не перевищує 3 млн грн, кількість працівників – 20 осіб, а заробітна плата є більшою за дві мінімальні заробітні плати, отримали право на податкові канікули терміном на п'ять років (діяла така система до 1 січня 2015 р.), під час яких прибуток оподатковується за ставкою 0%.

За деякими винятками фіскальні інструменти підтримки в Україні застосовуються до цілих галузей, а не до окремих суб'єктів господарювання. Такий підхід є прийнятним, оскільки не порушує принципів конкуренції.

Водночас ключовою проблемою нинішньої системи фіскальних інструментів підтримки підприємства залишається її нестабільність та непрогнозованість. Вже за рік після набрання чинності ПКУ в парламенті почали з'являтися нові законодавчі ініціативи щодо, з одного боку, запровадження нових і розширення діючих фіскальних інструментів підтримки господарської діяльності, багато з яких не містили стимулюючого потенціалу, а були спрямовані лише на зменшення рівня оподаткування окремих галузей; з іншого – скасування більшості наданих ПКУ податкових пільг. До речі, ця ініціатива надходить від профільного міністерства, що сформувало песимістичні очікування у інвесторів щодо життєздатності фіскальних інструментів підтримки підприємства в Україні.

Очевидно, що практика постійного розширення податкових пільг, яка закономірно приводить до їх скасування, постійні декларації органів влади щодо доцільності їх ліквідації підбивають довіру до держави з боку інвесторів і знижують їх бажання розвивати бізнес в Україні.

Додатковим чинником, який відчутно знижує ефективність нинішньої системи фіскальних інструментів підтримки підприємства, є підписання Угоди про асоціацію України та ЄС, яка включає поглиблену і всебічну зону вільної торгівлі. По-перше, угода передбачає необхід-

ність усунення окремих формальних суперечностей. По-друге, фіскальні інструменти підтримки в Україні здійснюють досить незначний ефект порівняно з тими, які застосовуються в країнах ЄС. Це формує різні умови ведення бізнесу на спільному європейському ринку для українських і європейських підприємств.

Тому реформування вітчизняної системи фіскальних інструментів підтримки підприємництва має розглядатися не як створення преференцій, а як вирівнювання умов і позицій. На наше переконання, оптимальним вирішенням цього завдання є гармонізація законодавства у цій сфері з базовими принципами й нормативними документами ЄС. У такий спосіб Україна отримає широкі можливості для підтримки вітчизняного виробника.

На основі аналізу принципів формування та вимог до фіскальних інструментів, які можуть використовуватися країнами-членами, а також асоційованими членами ЄС, можемо констатувати, що головні обмеження використання фіскальних інструментів визначаються, виходячи з наслідків їх застосування, а саме впливу на конкуренцію. Іншими словами, головною вимогою до держави в процесі розробки та впровадження фіскальних інструментів підтримки підприємств є недопустимість порушення конкуренції та створення бар'єрів для торгівлі між державами.

Водночас існує низка винятків, на основі яких більшість країн сформували досить потужні системи фіскальної підтримки власних підприємств. Зокрема, згідно з Договором про функціонування Європейського союзу (далі – Договір), з-під заборони виведені[7]:

- допомога, спрямована на підтримку економічного розвитку територій, де стандарти життя є надзвичайно низькими, чи регіонів, які характеризуються високим рівнем безробіття (п. «А» ч. 3 ст. 107 Договору);
- допомога, спрямована на полегшення розвитку певних видів економічної діяльності чи окремих секторів економіки, за умови, що така допо-

мога не вплине негативно на умови торгівлі, які становлять загальний інтерес (п. «с» ч. 3 ст. 107 Договору).

Сучасні заходи, що вживають країни – члени ЄС, можна згрупувати в два блоки.

1. *Регіональна допомога*, в основу якої покладено територіальний принцип застосування фіскальних інструментів підтримки господарської діяльності. В ЄС головним критерієм, за якими регіон належить до депресивних, є відношення ВВП регіону до середнього показника в ЄС-28 (не більше ніж 75%). На цих територіях дозволяється застосовувати фіскальні інструменти підтримки господарської діяльності з досить незначними обмеженнями.

2. *«Горизонтальні» правила допомоги*, які дають змогу застосовувати певний перелік фіскальних інструментів для всіх галузей промисловості. Вони можуть використовуватися як допомога:

- на порятунок та реструктуризацію фірм, які перебувають у скрутному становищі;
- малим і середнім підприємствам;
- для підтримки венчурного капіталу.

На підставі досить загальних формулювань в ЄС була сформована розвинута система державної допомоги, основу якої становить фіскальна. Найбільші можливості щодо надання державної допомоги, зокрема й податкових пільг, мають східні країни ЄС, тобто наші прями конкуренти в Центрально-Східній Європі. Для того, щоб утримати весь виробничий ланцюжок на своїй території ці держави надають значну підтримку підприємствам на різних стадіях господарської діяльності (див. табл. 1).

Як бачимо з табл. 1, країни – конкуренти України здійснюють пряму фіскальну підтримку свого бізнесу на всіх стадіях виробництва. Це створює кумулятивний ефект: чим більше стадій економічної діяльності охоплює підприємство, тим більше витрат воно може компенсувати державною допомогою.

Таблиця 1

Пакет фіскальних інструментів підтримки господарської діяльності у країнах Центрально-Східної Європи

Країна	Дослідження та розвиток	Комерціалізація результатів НДДКР	Модернізація виробництва, впровадження нових технологій	Підтримка поточної господарської діяльності
Польща	1. Бюджетні гранти зі структурних фондів ЄС та державного бюджету на здійснення НДДКР. 2. Податкові пільги для суб'єктів, що мають статус науково-дослідних центрів	Бюджетні трансферти, що покривають частину витрат на комерціалізацію результатів НДДКР	1. Технологічний податковий кредит зі ставкою 50% на придбання нових технологій у формі нематеріальних активів (ліцензії, патенти, ноу-хау тощо). 2. Компенсація до 50% вартості інвестиційних проєктів, реалізованих в СЕЗ	Податковий кредит на розширення поточної діяльності, державні гарантії для кредитів щодо малого та середнього бізнесу
Словаччина	Бюджетні гранти зі структурних фондів ЄС та державного бюджету на здійснення НДДКР	Бюджетне фінансування інфраструктури для комунікації бізнесу і науки	Компенсація до 50% вартості інвестиційних проєктів, реалізованих в СЕЗ	Повне звільнення від оподаткування податком на прибуток на п'ять років для збільшення обсягів виробництва
Угорщина	1. Податкова знижка з податку на прибуток у розмірі 200% вартості НДДКР. 2. Податковий кредит зі ставкою 10% для великих підприємств та 25% для підприємств малого та середнього бізнесу на витрати, пов'язані з винагородою науково-дослідницького персоналу	Податковий кредит на комерціалізацію НДДКР (Patent Box). Дає змогу вираховувати з бази оподаткування податку на прибуток 50% доходу від отриманої плати за використання іншими суб'єктами його прав на розроблені і запатентовані ним НДДКР	Інвестиційний податковий кредит з діапазоном ставок 25–50% на реалізацію інвестиційних проєктів. Максимальне зниження податку – 80% на період до 10 років	Компенсація процентів за залученими кредитами

На основі аналізу застосування різних фіскальних інструментів можемо зробити висновок, що найбільший обсяг державної підтримки в ЄС надається інноваційній діяльності, що покликано реалізувати інноваційний потенціал підприємства [8]. Це зумовлено тим, що саме інноваційна діяльність є локомотивом розвитку сучасної економіки, інноваційний шлях розвитку – процесом постійного технологічного та технічного оновлення виробництва, впровадження ефективніших бізнес-рішень, виведення на ринок нових досконаліших товарів і послуг.

До країн ЄС, які застосовують найширші фіскальні стимули, належить Франція, яка створила найпривабливіші умови в Європі. Це стосується як обсягу фіскальної підтримки, на яку можуть претендувати підприємства, так і умов отримання права на неї. Головним податковим інструментом стимулювання виробничої й інвестиційної діяльності є дослідницький податковий кредит (Crédit Impôt Recherche – ДПК). Його ставка залежить від вартості проекту: у разі якщо вона не перевищує 100 млн євро, ставка ДПК – 35%, і додатково підприємство може компенсувати 5% витрат, що перевищують названу позначку.

Досить потужну систему фіскального стимулювання інновацій розбудувала також Австрія. Сьогодні вона пропонує низку фіскальних інструментів підтримки, які дають змогу компенсувати підприємствам значну частину витрат:

1. Податкова знижка в розмірі 125% на основі volume-based підходу, яка характеризується досить лояльними умовами отримання і доступна практично всім бажаючим.

2. Податковий кредит в розмірі 8% на основі volume-based підходу. Цей кредит відшкодовується бюджетним трансфертом у тій частині, яка перевищує обсяг нарахованого податку.

Загалом ефективність європейської системи фіскальних інструментів забезпечена тим, що вони мають чітку стимулюючу спрямованість. Підприємства можуть розраховувати на різні пільги й допомоги лише у разі, якщо вони беруться реалізувати інвестиційний чи інноваційний зобов'язалися довести його до завершення. До того ж найбільший обсяг допомоги вони можуть

отримати, якщо весь цикл господарської діяльності відбуватиметься в рамках юрисдикції однієї країни. Жорсткі вимоги щодо можливості отримання податкових пільг збалансовані значними обсягами фінансового ресурсу, який можуть отримати підприємства.

Висновки. Формування зони вільної торгівлі з ЄС автоматично робить національних виробників неконкурентоспроможними в порівнянні з підприємствами Євросоюзу, а особливо країн ЦСЄ, де діють потужні фіскальні стимули для розвитку і модернізації.

Для того, щоб мінімізувати загрозу втрати ринків та послаблення позицій вітчизняних підприємств, необхідно:

– ухвалити європейську модель державної підтримки господарської діяльності;

– активізувати роботу над розпочатими в країні реформами (фіскальною, адміністративною тощо).

Гармонізація системи фіскальних стимулів з правилами ЄС надасть різні умови для ведення бізнесу українськими й європейськими підприємствами. В такому контексті реформування вітчизняної системи фіскальних інструментів підтримки підприємства розглядалась не як створення преференцій, а як вирівнювання умов для ведення бізнесу вітчизняними підприємствами на майбутньому спільному європейському ринку. Розглянуті причини низької ефективності вітчизняної системи фіскальних інструментів підтримки підприємства свідчать, що, незважаючи на позитивні зміни у цій сфері з прийняттям Податкового кодексу України, фіскальні інструменти підтримки справляють досить незначний ефект порівняно з тими, які застосовуються в країнах ЄС, потенційно одним із найбільш ефективних шляхів підвищення ефективності вітчизняної системи фіскальних інструментів підтримки підприємства є адаптація до норм та правил ЄС. Це дасть Україні широкий перелік фіскальних інструментів для підтримки національного виробника, усуне перманентні суперечності та звинувачення України з боку країн – членів СОТ щодо порушення ринкових принципів конкуренції і поглибить інтеграцію до ЄС.

Список літератури:

1. Система податкових пільг в Україні в контексті європейського досвіду / [А. Соколовська, Т. Єфименко, І. Луніна та ін.]. – К. : НДФІ, 2006. – 320 с.
2. Соколовська А. Визначення категорії «податкова пільга» та його практичне значення / А. Соколовська, Т. Єфименко, І. Луніна // Економіка України. – 2005. – № 9. – С. 21–30.
3. Опарин В. Проблемы гармонизации налоговой системы Украины. Налогообложение: проблемы науки и практики / В. Опарин. – Х. : Инжент, 2007. – 231 с.
4. Теоретико-прикладні аспекти інвентаризації податкових пільг, передбачених українським законодавством: наукова аналітична доповідь / [Д. Серебрянський, М. Кармаліта, І. Трубін та ін.]. – Ірпінь : НДІ фінансового права, 2013. – 60 с.
5. Тарангул Л. Ефективність бюджетно-податкової підтримки національної економіки України / Л. Тарангул, Д. Серебрянський, Н. Новицька // Науковий вісник Національного університету ДПС України. – 2011. – № 3(54). – С. 34–44.
6. Податковий кодекс України : Закон України від 1 лютого 2016 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2-17>
7. The Treaty on the Functioning of the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ>
8. Молдован О. Податкові інструменти стимулювання НДДКР корпоративного сектору: світова практика застосування / О. Молдован // Стратегічні пріоритети. – 2013. – № 3(28). – С. 38–45.

Кмить В. М.
Дмытрив Л. Б.

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

ГАРМОНИЗАЦИЯ СИСТЕМЫ ФИСКАЛЬНЫХ СТИМУЛОВ С ПРАВИЛАМИ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА

Резюме

Исследованы составляющие компоненты процесса интернационализации и глобализации в мировом хозяйстве, доказана необходимость структурных процессов реформирования и гармонизации системы фискальных стимулов с правилами ЕС как индикатора фискальной интеграции в сообщество. Предложен пакет фискальных инструментов поддержки хозяйственной деятельности в странах Центрально-Восточной Европы. Обосновано, что, несмотря на положительные изменения в хозяйственной и производственной сферах с принятием Налогового кодекса Украины, фискальные инструменты производят незначительный эффект по сравнению с теми, которые применяются в странах ЕС.

Ключевые слова: государственная помощь, фискальные инструменты, налоговые льготы, зона свободной торговли между Украиной и ЕС.

Kmit V. M.
Dmytriv L. B.

Ivan Franko National University of Lviv

HARMONIZATION OF THE FISCAL INCENTIVES' SYSTEM WITH EU RULES

Summary

The components of the process of internationalization and globalization in the world economy, the necessity of structural reform and harmonization of fiscal incentives with EU rules as an indicator of fiscal integration in the community are investigated in this article. A package of fiscal tools to support economic activity in Central and Eastern Europe is suggested here. It is proved that, despite the positive developments in the economic and industrial areas of the Tax Code of Ukraine, fiscal instruments have a negligible effect compared to those applied in the EU.

Key words: state aid, fiscal instruments, tax incentives, free trade zone between Ukraine and the European Union.

УДК 336.717.061(477)

Кретов Д. Ю.

Одеський національний економічний університет

ПЕРИОДИЗАЦІЯ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ

У статті розкрито особливості формування кредитного ринку в Україні. Запропоновано періодизацію розвитку кредитної діяльності вітчизняних банків. Досліджено кредитну діяльність банків упродовж кожного етапу. Проаналізовано вплив чинників, які прискорювали або сповільнювали розвиток кредитних відносин в Україні. Здійснено аналіз впливу фінансової глобалізації на кредитні операції національних банків.

Ключові слова: кредитна діяльність, кредит, фінансова глобалізація, кредитна експансія, ризик.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток економіки будь-якої країни залежить від ефективного та стабільного функціонування її банківської системи. При цьому кредитна діяльність як основний вид діяльності банків відіграє значну роль під впливом сучасних процесів фінансової глобалізації та макроекономічних чинників. Ліберальна політика з боку держави щодо регулювання банківського сектору призвела до значного притоку іноземного капіталу, що активізувало кредитну діяльність в Україні. За останні 15 років обсяги кредитів видані населенню збільшилися у десятки разів. Спочатку таке зростання стало важливим чинником, що стимулювало розвиток кредитних відносин в країні. Однак такий прискорений розвиток не був під контролем, що сприяло загостренню проблем рівноваги балансу між фінансовим і реальним секторами економіки та привело до кризи.

Сучасний розвиток кредитної діяльності України відбувається в умовах внутрішньої економічної та фінансової кризи, дефіциту кредитних ресурсів та підвищеному рівні ризику кредитних операцій. Це зумовлює необхідність дослідження процесу розвитку кредитних відносин в Україні та визначення головних чинників, які прискорювали або сповільнювали його. Тому актуальним є визначення та дослідження процесів становлення кредитної діяльності вітчизняних банків та чинників, які впливають на її розвиток упродовж останніх років.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні вчені досить багато уваги приділяють дослідженню розвитку кредитної діяльності банків. Динаміка та тенденції кредитування в Україні впродовж певного періоду були досліджені в працях вітчизняних вчених: О. Барановського, М. Бормотова, Н. Васюренка, Г. Миськів, Л. Кузнецової, І. Охрименко, Г. Поляка та інших.